

5. Запровадження кримінального проступку не може бути обґрунтовано необхідністю гуманізації кримінального законодавства. Цієї мети можна досягти без руйнування напрацьованої десятиліттями системи правових норм різних галузей права, а шляхом здійснення декриміналізації низки злочинів, та віднесення деяких таких діянь до адміністративних правопорушень. Досягнення мети зменшення репресивного впливу держави та гуманізації чинного законодавства є можливим за рахунок внесення змін до кримінального, кримінально-процесуального та адміністративного законодавства.

6. Пропозиції щодо змін кримінального законодавства:

Здійснити декриміналізацію низки злочинів невеликої та окремих злочинів середньої тяжкості шляхом їх віднесення до адміністративних проступків судової юрисдикції за такими критеріями: а) ступінь суспільної небезпечності (шкідливості) діяння для фізичних чи юридичних осіб, суспільства або держави; б) вид суспільних відносин, проти яких спрямоване конкретне діяння; в) поширеність даного виду діянь; г) вид і розмір встановленого у КК покарання за відповідне діяння; д) сучасна практика застосування кримінального законодавства; е) міжнародний досвід захисту людини, суспільства і держави від правопорушень.

7. Пропозиції щодо змін кримінального процесуального законодавства: а) виключити із чинного Кримінального процесуального кодексу України вказівки на кримінальні правопорушення та кримінальні проступки як їх різновид; б) вилучити із Кримінального процесуального кодексу України положення про існування декількох законів України про кримінальну відповідальність (Кримінального кодексу України та закону України про кримінальні проступки); в) перенести з КПК положення спрощеного провадження щодо кримінальних проступків до чинного Кодексу України про адміністративні правопорушення (або нового КУпАП) з відповідною заміною у всіх випадках поняття «кримінальні проступки» на «проступки судової юрисдикції».

8. Пропозиції щодо змін адміністративного законодавства: а) переглянути найбільш «репресивні» види санкції за адміністративні правопорушення (арешт, виправні роботи, конфіскація майна) на предмет їх відповідності пропонованій системі поділу адміністративних правопорушень на управлінські правопорушення та проступки судової юрисдикції; б) сформувати із декриміналізованих діянь та адміністративних деліктів судової юрисдикції нову систему норм про проступки судової юрисдикції та положення щодо їх спрощеного провадження; в) розробити положення щодо апеляційного оскарження судових рішень, винесених щодо осіб, які вчинили проступки судової юрисдикції; г) новий Кодекс України про адміністративні правопорушення міг би складатися із двох «блоків» (книг, розділів тощо), в одному з яких встановлювалася б відповідальність за проступки судової юрисдикції, а в другому, – відповідальність «позасудова», коли справи розглядають уповноважені на те органи.

Адміністративно-правова природа спеціальних санкцій у сфері зовнішньоекономічної діяльності

*Філіпенко Т.В., д.н. з державного управління, професор,
професор кафедри цивільного та господарського права*

*Філіпенко А.С., к.ю.н., доцент кафедри спеціальних дисциплін та адміністративної діяльності,
Донецький юридичний інститут МВС України, м. Кривий Ріг*

Розвиток світових інтеграційних процесів, ускладнення міжнародних господарських зв'язків потребують постійного вдосконалення правової регламентації зовнішньоекономічної діяльності відповідно до міжнародних вимог і стандартів, проведення профілактичних заходів щодо попередження правопорушень в цій сфері.

Базовим документом в регулюванні зовнішньоекономічної діяльності серед великої кількості нормативно-правових актів є Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність», відповідно якого за визначені правопорушення до суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності або іноземних суб'єктів господарської діяльності можуть бути застосовані спеціальні санкції, а саме: накладення штрафів у випадках несвоєчасного виконання або невиконання своїх обов'язків; застосування індивідуального режиму ліцензування; тимчасове зупинення зовнішньоекономічної діяльності [1].

Застосування спеціальних санкцій спрямоване на припинення та недопущення повторення правопорушення на конкретно-адресному рівні щодо конкретного правопорушника у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Що дозволяє з позицій науки адміністративного права розглядати спеціальні санкції в аспекті адміністративного примусу як одного із видів державного примусу.

Підставою для застосування спеціальних санкцій є порушення Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» або пов'язаних із ним законів, тобто застосування цих санкцій за порушення положень указів Президента, постанов Кабінету Міністрів та інших підзаконних актів, якщо ці положення не передбачені у вищезазначених законах, не відповідає Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» і отже є неправомірним.

Наказом Міністерства економіки України від 17 квітня 2000 р. № 52 затверджене Положення про порядок застосування до суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності спеціальних санкцій, передбачених статтею 37 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» (далі – Положення) [2].

Пунктом 1.3 Положення передбачено, що спеціальні санкції можуть бути застосовані до суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності протягом трьох років з дня виявлення порушення законодавства.

Індивідуальний режим ліцензування застосовується до суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності у випадках порушення такими суб'єктами Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» та/або пов'язаних із ним законів України, що встановлюють певні заборони, обмеження або порядок здійснення зовнішньоекономічних операцій. Індивідуальний режим ліцензування зовнішньоекономічної діяльності передбачає оформлення разової (індивідуальної) ліцензії суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності, що допустили порушення у цій сфері.

Тимчасове зупинення зовнішньоекономічної діяльності застосовується у випадках порушення Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» або пов'язаних із ним законів, проведення дій, які можуть зашкодити інтересам національної економічної безпеки. Ця санкція є більш жорсткою порівняно з індивідуальним режимом ліцензування і тому, з нашої точки зору, необхідно в законодавчому порядку конкретизувати дії, що можуть зашкодити інтересам національної економічної безпеки і до яких повинна застосовуватися відповідна санкція.

Тимчасове зупинення зовнішньоекономічної діяльності означає позбавлення права займатися всіма видами зовнішньоекономічної діяльності, за винятком:

– завершення розрахунків за зовнішньоекономічними операціями, за яких з боку українських суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності або іноземних суб'єктів господарської діяльності були перераховані кошти до застосування цієї санкції;

– завершення розрахунків за зовнішньоекономічними операціями за продукцію, що була відправлена за межі України українськими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності або відправлена в Україну іноземними суб'єктами господарської діяльності до застосування цієї санкції.

Для завершення таких операцій українському суб'єктові зовнішньоекономічної діяльності слід у встановленому порядку отримати разову (індивідуальну) ліцензію Міністерства економічного розвитку і торгівлі України.

Дія санкцій скасовується в разі усунення суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності порушень законодавства України або застосування практичних заходів, що гарантують виконання Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» та/або пов'язаних з ним законів України, і приведення своєї зовнішньоекономічної діяльності у відповідність до законів України або надання достатніх доказів неможливості (безперспективності) застосування практичних заходів, що гарантують виконання Закону, а також якщо в Міністерстві економічного розвитку і торгівлі України відсутні матеріали щодо порушення цим суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності валютного, митного, податкового, іншого законодавства, яке встановлює певні заборони, обмеження або порядок здійснення зовнішньоекономічних операцій, та матеріали щодо проведених ним дій, що можуть зашкодити інтересам національної економічної безпеки.

Спеціальні санкції можуть бути застосовані у наступних випадках:

- у випадках несвоєчасного виконання або невиконання суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та іноземними суб'єктами господарської діяльності своїх обов'язків згідно із Законом «Про зовнішньоекономічну діяльність» або пов'язаними з ним законами України;

- у випадках порушення такими суб'єктами положень Закону «Про зовнішньоекономічну діяльність», що встановлюють певні заборони, обмеження або режими здійснення зовнішньоекономічних операцій з дозволу держави;

- у випадках порушення Закону «Про зовнішньоекономічну діяльність» або пов'язаних з ним законів України, проведення дій, які можуть зашкодити інтересам національної економічної безпеки.

Наведений перелік підстав дуже широкий, що робить застосування спеціальних санкцій недостатньо визначеним.

Виходячи з того, що будь-які санкції суттєво обмежують права підприємства та є для нього матеріально обтяжливими, їх застосування має бути виваженим, що неможливо без всебічної оцінки кожного конкретного випадку правопорушення у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

У чинному законодавстві України має бути чітко зафіксовано критерії аналізу правопорушень у зовнішньоекономічній діяльності, виявлено їхні причини та умови. Тільки при такому державному регулюванні можна говорити про можливість ефективної профілактики правопорушень у зовнішньоекономічній сфері та суттєвого зменшення їх, що, власне, і є метою будь-яких санкцій як покарання. Тому більш доцільним і юридично виваженим було б встановлення конкретного складу правопорушень у галузі зовнішньоекономічній діяльності.

Крім того, якщо рішення про необхідність санкцій приймає суд, то сам процес судового розгляду і принципи судочинства в Україні передбачають повне та всебічне з'ясування обставин кожної справи. Але як показує практика, значна частка спеціальних санкцій за правопорушення у сфері зовнішньоекономічної діяльності застосовується як наслідок контролю податкових органів. Їх подання є підставою, як для застосування спеціальних санкцій, так і для їх скасування. У цьому процесі основою не завжди є послідовність та об'єктивність у боротьбі з порушниками законодавства про зовнішньоекономічну діяльність, а підвищення авторитету державної влади серед платників податків. Тому без чіткої регламентації підстав та критеріїв застосування спеціальних санкцій за порушення законодавства про зовнішньоекономічну діяльність зловживань не уникнути.

Виходячи з того, що спеціальні санкції застосовуються як до фізичних, так і до юридичних осіб суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності за ініціативою органів державного управління, можна зробити висновок, що за своєю природою спеціальні санкції є санкціями адміністративно-правового характеру і виступають заходами адміністративного припинення правопорушень в зовнішньоекономічній сфері. Але невиправдане, без врахування всіх негативних наслідків, застосування спеціальних санкцій здатне нанести суттєву шкоду суб'єкту зовнішньоекономічної діяльності. Тому необхідними є подальші дослідження для комплексної оцінки впливу таких заходів на суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та оцінки їх ефективності в боротьбі з правопорушеннями у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

Література:

1. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 № 959-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 29. – Ст. 377.
2. Про затвердження Положення про порядок застосування до суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності спеціальних санкцій, передбачених статтею 37 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність»: Наказ Міністерства економіки України від 17.04.2000 № 52 у редакції Наказу Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 26.05.2015 № 538 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 48. – Ст. 1562.

Ефективність застосування інституту адміністративної відповідальності в Україні.

Ярмакі Х.П., д.ю.н., професор, ОДУВС

Серед великої кількості правових інститутів навряд чи знайдеться багато таких, які б торкалися інтересів переважної більшості людей які виступають у якості, як індивідуальних так і колективних суб'єктів права. Одним з цих інститутів є інститут адміністративної відповідальності.

Адміністративна відповідальність є одними із засобів забезпечення правопорядку в державі, важливим інструментом публічного управління, засобом попередження, не тільки адміністративних але й кримінальних правопорушень. Сьогодні неможливо виділити сферу де б не застосовувався цей інститут юридичної відповідальності, який підлягає відповідному реформуванню, особливо в умовах ведення антитерористичної операції, загострення відносин з Росією, погіршення стану громадського порядку та громадської безпеки в державі.

В ході реалізації адміністративно-правової реформи реформуванню інституту адміністративної відповідальності протягом 20 років приділялась значна увага, однак як завжди у нас все заплановане, що обговорювалося на численних наукових і науково-практичних конференціях, симпозіумах, семінарах, круглих столах не виконано: не прийнятий новий КУпАП, обговорення якого відбулося, ще у 2000 році; не виокремлено з КУпАП кримінальні проступки та норми процесуального характеру; на законодавчому рівні не визначено поняття адміністративної відповідальності; не розв'язано багато інших питань, вирішення яких є нагальною потребою, в умовах значного збільшення правопорушень в Україні.

У 2008-2010 роках в Україні щорічно притягувалось до адміністративної відповідальності до 8-10 мільйонів осіб і ці показники стрімко знижувалися. У 2014 році притягнуто до адміністративної відповідальності лише 2,6 мільйона, а у 2015 – 1,984 тисячі осіб (без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції) [1]. Однак приведені статистичні дані не свідчать про покращення правопорядку в державі.

З огляду на стан громадського порядку та безпеки в державі, стрімкий ріст злочинності; на вчинювані протиправні дії що порушують права і свободи громадян, громадський порядок і громадську безпеку, заважають органам публічної адміністрації та судовим органам виконувати покладені на них обов'язки застосування, у межах санкції відповідних статей, адміністративного арешту сприяло б забезпеченню належного громадського порядку та громадської безпеки в суспільстві.

Особлива частина КУпАП містить більше двадцяти статей за порушення яких передбачений такий вид адміністративного стягнення як адміністративний арешт строком до 15 діб (Ст. 173. Дрібне хуліган-

Міністерство внутрішніх справ України
Одеський державний університет внутрішніх справ

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

Матеріали

III Міжнародної науково-практичної конференції

12 жовтня 2016 року

Одеса
ОДУВС
2016

УДК 342.92(477)
ББК 67.9.(4Укр)401.0
С764

Статті друкуються в авторському варіанті.
Оргкомітет дозволив собі лише скорочення
статей, які суттєво перевищували пропоновані обсяги

Стан та перспективи розвитку адміністративного права
С764 України: матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса, 12
жовтня 2016 р. – Одеса : ОДУВС, 2016. – 224 с.

УДК 342.92(477)
ББК 67.9.(4Укр)401.0

© ОДУВС, 2016

Кузнiченко С. О., Шушулкова В. Д., Деякі аспекти становлення та розвитку інституту муніципальної відповідальності посадових осіб адміністративних комісій при виконавчих органах місцевого самоврядування.....	129
Настюк В.Я., Кравченко О.О., Щодо проблематики запровадження кримінального чи адміністративного проступку.....	130
Філіпенко Т.В., Філіпенко А.С., Адміністративно-правова природа спеціальних санкцій у сфері зовнішньоекономічної діяльності	131
Ярмак Х.П. Ефективність застосування інституту адміністративної відповідальності в Україні	133
Гарна-Іванова І.О. Повноваження Державної міграційної служби України.....	135
Ковальова О.В. До питання про адміністративну відповідальність за правопорушення, що вчиняються дітьми	136
Козут О.В. До питання про розгляд справ про адміністративні правопорушення адміністративними комісіями	139
Коломоєць Н.В. Зміст та значення штрафу в системі адміністративних стягнень	141
Пекарський С.П. Щодо необхідності уточнення підстав адміністративної відповідальності батьків за невиконання обов'язків щодо виховання дітей.....	141
Петреченко С.А. Особливості здійснення провадження у справах про адміністративні правопорушення посадовими особами Державної Прикордонної служби України.....	143
Червінчук А.В. Адміністративно-правове регулювання швидкості руху транспортних засобів в Україні	145
Скиба Н.Г. Деякі аспекти формування правосвідомості дитини під впливом мережі Internet.....	147
Медведенко Н.В. Поняття дисциплінарного провадження та його стадії.....	148
Астаф'єва К.Ю. Інтеграція України в єдиний європейський освітній простір.....	150
Біла Х.С. Деякі заходи попередження насильства в сім'ї в Україні.....	152
Горбенюк Т. А. Актуальні проблеми протидії нелегальній міграції в Україні.....	153
Міхайлова О.О. Протидія нелегальній міграції в Україні: сучасний аспект	155
Толстова А.О. Механізм адміністративно-правового запобігання та протидії корупції	158
Чепіжко А.А. Адміністративно-правовий аспект: застосування заходів виховного впливу до неповнолітніх віком від 16 до 18 років, які скоїли правопорушення.....	160

СЕКЦІЯ 3. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Катеринчук І.П. Автоматизований облік адміністративних правопорушень як умова забезпечення законності в діяльності органів Національної поліції України.....	162
Албул С.В. Методологічні аспекти діяльності Національної поліції України: вимоги сучасності.....	164
Калаєнов Д.П. Забезпечення прав та свобод людини і громадянина – основне завдання в діяльності Національної поліції України	166
Мінка Т.П. Актуальні питання реформування вищої юридичної освіти у відомчих навчальних закладах системи МВС України.....	167